

Zlata uzda

Janez
Strehovec

— znancu iz Sodobnosti 11, 1971 —

1. Ni bilo zlate dobe
in je še dolgo ne bo.
Kjer se Idrijca in Bača odrečeta samote
in sanja samotni tir na kamnitem viaduktu,
se skregaš z mnenji in pravljičami monolitno odraslih,
na rasti resnice se pasočih:
o čvrstih vozlih,
o stvarnih robovih stvari,
o resnici jabolka, ki je v jabolčnem zavitku,
o splošni blaginji, ki je blaginja hrušk in denarja,
o tem, da je nekoč bila zlata doba,
kar je enako bodočim stvarjem,
saj tehta zemljemerstvo in dušeslovje
slivov kompot med stvarnim in nestvarnim.

Kjer se Idrijca in Bača odrečeta samote,
in ti hladna vodica izmije mušice,
kurjeke in decimetre pojmov,
si tiho ponosen, zleknjen v rži, osvoboditelj avgusta:

2. Avgust, turobni, da ne rečem odvečni mesec.
 Prestopaš se po vrtu in preštevaš kumare.
 Jezi te žeja avtomobilskega akumulatorja.
 Tako rekoč nobena vojna se ne razhaja v avgustu.
 Pšenica umira, če jo pustiš v avgust.
 Ob zaspani obali, ob megli, ki načenja paradižnike,
 si kradeš sonce za zimo.
 Avgust ni jesen, še ni konec ali pot h koncu,
 ki ji najdeš metron in akcent.
 Avgust je čas ekonomije, banalnega, trivialnega in
 kakofoničnega.
 Avgust je to, da žanješ in se ogledaš v svojem.
 Kaj vidiš? Se čemu nasmehneš? Kaj tipaš, mlatiš?
 Avgust so grde sanje, ki se ti le zdijo sanje.
 V megli in dežju bom poniknil v mesto.
 Tudi ti se ne sramuješ drobnega klasja,
 piškave koruze,
 lenih črk in potratnosti papirja
 v zgoščenih pesmih.
 V obliki noči za rešetko iz piva in vina
 iščem kakšno zvezo, da ne rečem manjšo,
 komaj vidno zvezdo:
3. Tipam te, vračajočega se v odsotnost ognja,
 v uboštvo rumene hiše, ki ruši željo,
 ki ti navrže nekaj ne tvojih stvari,
 da imaš mesto v vrsti za lizanje tufov,
 da se dotakneš telesa, ne da bi smel plačati,
 nihče ti ne vzame ničesar.
 Ta zamazana pocinkana pločevina je žar tvojih rok?
 Ostani preko črte, ne potrebujemo te,
 sami bomo!
 Gledam te, vračajočega se v odsotnost ognja.
 Nemo samega, umetno pomanjšanega.
 Na papirnem traku nad posteljo imaš zračunane preostale dni.
 Vsako jutro moraš zajtrkovati odstriženi dan,
 papirni dan,
 dober dan besede:
 9. september.

Bilo je: Mrzli studenec svetlobe, v ivju jasminji,
daleč zalučani vase, je pesem iz želje.
Spelo je: Svetloba, ozarjene smrekove iglice poljubljajo roso.
Tonil si: Zagrebeš v prt sence rdečega na rumenem.
Zavlačeval si: Sanje, grše od osti dneva.
Rjo si videl na cvetočem morju.
Ne več čutil dalje.
Mrli so samoglasniki v senci poprove mlečnice.
Kot zmajevka v te zalomasti:
Surova uzda dneva.

4. Kameni kosmi osatov v osti razkuhane želje so ščit.
Povšeči ščemenju zreal iz opečnega raja so šum za vrnitev.
Tkala bi smoter in več, misel, vržena vate.
Ščitni cvet drugega odbija šmarno zaitje v sat.

Kot rog teman krog je in vase zaljubljen kot pesnik.
Ne poje, ne riše, hrani se s sabo, kaj daje, več vzame.
Morda potuje, morda je zobnik večjega kroga, mi vemo.
Krog je, ki skrbi zate in zase, zamuja, je mera, lučka in dan.

Včasih omagaš, težko je, če ne najdeš odseva.
Če je zaprto oko oblak in vrč iz kamnov in duri.
Poltrak si, premica, ki je zvođenela in umrla v obodu.
Majhen, skoraj neviden žarek si, le muka, madež na krogu.

Neprava premica je, ob slabih dneh je tangenta.
Po drugi meri, ki je pozabila na čas, potuješ,
morda miruješ, sanjaš.
Po meri sle in bolečine iz umitega dela srebrniš ritem prikazni.
Babje pšeno tolče trivialno reko. Ni krogov. Ti ne odzvanja.

5. Kdaj bo zažarelo? Kdaj boš spet gledal v oči,
zatajil pogled, se ovodenel v ljubezni?
Oranžni konji, atavistično prsati, zoprno smehljajoči se,
se ti nastavljajo.
Mati treh sinov se sonči gola; da smem v njeno bližino, se slečem.
Svari naju posredni duhoven.
Vedno oblečene Filistejke, z duhom puščave, v zaledju!
Ljubil bi in bil ljubljen.

Nosil bi orožje, hodil daleč in se vračal lepši.
 Sam v zrcalu peska. Nižji od kamnov.
 Manj žejen od kaktusov. Z zvezanimi živci kakor kamele.

Kdaj bo zažarelo? Kdaj bom trepetal, pil in se zasanjal,
 preden se te dotaknem?
 Kdaj boš pustila knjige, delo, bolno mater, šla z mano?
 Kdaj se bom prebujal s tvojim imenom,
 te poljubljal v imenu,
 te v imenu spremljal pod roko,
 na tvojem imenu gradil vsakogar rumeni stolp.
 Mesece si bova dopovedovala, da je več od želje,
 več od besede, več od rumenila pesmi, to,
 kar čutiva,
 kar sva si,
 kar je,
 ne da bi bilo kje doma:
 žito ljubezni,
 ime ljubezni,
 ljubezen.

6. Ponavljanje se je stočilo v skalo zavetja.
 Zakon zemlje je podvojil željo v cinobrna otoka.
 Belo-okker sva dajala in jemala delu.
 Žajbelj časa je cepil nimbus z organskim:
 Navadila si me večšine oblačenja.
 Urila sva se v kajenju in pitju.
 Spoznavala sva urnik zapiranja lokalov.
 Obešal sem srajce, ki si jih likala s težavo.
 Zapomnila si si moj izgled.
 Ponovila bi ga v jeziku,
 v barvah,
 v zamenjavi z nastavljenimi.

Nemo mre mrzlo nirmranje v molk mižanja svetlobe.
 Lesk iz osutja osata se všiva v ladjo vzpenjanja zvoka.
 Kal odlitja spenjene vode miži v ščitu dajanja.
 Arktični spol, ledeno odlepljen, cveti v tonu zle vode.

Neuvrščene črke? Bolečina ljudstva. Rž namesto srža.
 Sestopam v obarvano gobo. Pizdalenka, oranžna Nemka,

pravzaprav večja in težja od mene.
 Če bi posekali vsa drevesa, odstranili kipe,
 izklicali vodo, z moko potresli Trg revolucije,
 z mavcem in apnom pobelili
 grad in filharmonijo,
 in bi stal v sredini,
 oblečen v rdeče,
 pobarvan rumeno,
 kot kakšen odnos slona in jajca,
 bi me ne videla.
 Ne smem upati, da bi me sovražila?
 Arkadija. Ablativ. Tožilnik. Fris.

7. Odmikaš se v drap in zelenem.
 S počitniškim umom vedriš v tujih jezikih.
 Vroče je, a komaj se okopaš.
 Tudi če se skloniš, še nisi slečena.
 Čisto drugo mesto je. Govorite o vsem s
 prgiščem besed,
 s pločnikom besed,
 s pravokotniki in dativi besed,
 da sploh ne boli,
 da spi brazgotina brezna za nadomestkom jezika.

Štela si drobiž dnevov in fosfor nedelje!
 Kombibus si čakala v oknu poštenja,
 v oknu bolečine duha,
 v Gelehrti špehov in vampov,
 v surovi neustreznosti,
 ko te zavrže zlo,
 ko se te odreče greh.

Mesto: Razkrečene noge hiš s trebuhu brez naftalina.
 Zauživala si stolčene pajke z omleti golobjih iztrebkov.
 Najlepši meščan te je pral v urinu dan mrtvega Juda.
 Le kdor zmore zaspati v gobi Amanita mappa, bo ljubljen!

Na meloninem trgu si si izmenjala naslove.
 Na računih in kartah podzemne — človek, ne ime, priimek.
 Se bomo že videli, je zakon slovesa.
 Popraviš si pas. Dober lift te gleda.

Mislil si bo: Ne stojim več v luži in ne mečem kamenja.
 Kako bi bilo, če bi se rodil kot zamorec,
 tekal po sredini igrišča, preigraval, dvigal roke
 ob zabitih golih?
 Dejal ti bo: Manj sem od sence sljude.
 Grši sem od povožene, z zlato zelenimi muhami
 oblepljene kače.
 V vsakem mojih živcev je pet bucik, namočenih v solni kislini,
 Nag stojim pred Prekmurkami. Gledajo vstran.
 Če bom osvetljen z reflektorjem in pobarvan,
 bom morda večč dopolnitve polkroga v krog.
 Zgrabi me, oblepi me z vato!
 Manj sem od ličinke, ljubi me!

Doma bo. Na tisti cesti z lužami, kjer
 je trgovina zagozdена med sivo in zeleno hišo.
 Najbolj doma bo.
 S sedmimi barvami barvam tvoj fotoaparatus,
 imena tvojih londonskih ulic,
 krhelj tebe v sebi: še ne ozarjeni ročaj noža.

8. Ženska gre na stranišče.

Žubori.

Osamil bi tišino in se najedel ajdovega kruha.

Potolaži me!

Pogosti me z nevihto!

Tip, počij na tolstem pojmu pujska!

Teža sveta se izprazni:

Ni določeno:

Septembrsko sonce.

Spim v brazgotini sence zraka.

Prestrašeni vulkan navzkrižne podobe: krater maler črke r.

Ihtenje negibnega.

Spel si v predor.

Na koncu človeka je ime.

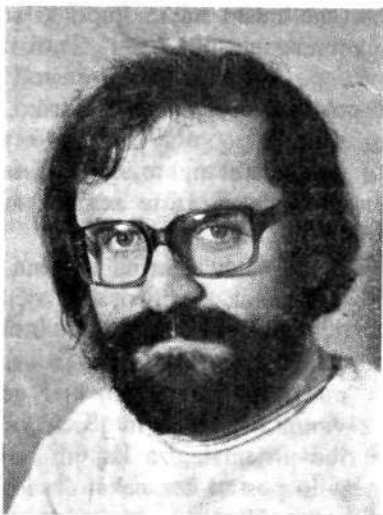
Premazano je z Indijo, Nepalom, Japonsko.

Potolaži me.
Ni več doma. Ni snega, ivja. Ni večšine trgovanja.

Mislim. Nadaljujejo drugi.
Dotaknem se. Čujejo drugi.
Poje se. Zborujemo oranžno.

Ogledalo, sto metrov pod dnem dnevnega kopa.
Lahko bi šel in prešteval prostore
brez jezika,
brez posmeha,
brez muke odlitja.
Z vsemi brez imena.

Potolaži me!
Pogosti me z nevihto!
Brez joka rojeni. Drugi, ne zveneči l.

Mate
Dolenc

Nevidno grobišče

Hiša barbe Šibeta je stala v sedlu otoka, na mestu, kjer se je dalo videti na obe strani; proti sosednjemu, večjemu otoku na eni in proti odprtemu morju na drugi strani. Jahala je v sedlu svojega otoka, trdno pripeta v kamnita tla, kljubujoč sončni pripeki in zimskim viharjem, stara in trdna, od tal do strehe zgrajena iz najboljšega braškega kamna. Zelene polknice oken so bile zaradi sonca večji del dneva zaprte; iz dim-

nika se je sukljal belkasto moder dim; vrata v konobo so bila odprta, duh po cementu in vinu je prihajal iz temne notranjosti. Venci čebule so se sušili na soncu in tabinje in golobi, ribe s čudnimi obrazi, kot da se smejejo, prelepljene z oblogo iz soli. Ob hiši oslovsko staja, prazna; osla ni bilo doma.